

Autorzy: Jolanta Łazuga-Koczurowska (część teoretyczna, scenariusze zajęć), Małgorzata Kruk (część teoretyczna, scenariusze zajęć), Marta Stefaniak-Łubianka (część teoretyczna, scenariusze zajęć), Marcin J. Sochocki (część teoretyczna), Katarzyna Banach (scenariusze zajęć), Małgorzata Zembowicz (scenariusze zajęć).

„Laboratorium Wiedzy Pozytywnej” Stowarzyszenia MONAR

Autorzy: Jolanta Łazuga-Koczurowska (część teoretyczna, scenariusze zajęć), Małgorzata Kruk (część teoretyczna, scenariusze zajęć), Marta Stefaniak-Łubianka (część teoretyczna, scenariusze zajęć), Marcin J. Sochocki (część teoretyczna), Katarzyna Banach (scenariusze zajęć), Małgorzata Zembowicz (scenariusze zajęć).

Cele programu

Moduł dla gimnazjalistów

Celem głównym programu jest ukształtowanie postaw uczestników afirmujących abstynencję od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w wymiarach emocjonalnym (pozytywny stosunek do abstynencji), poznawczym (dysponowanie wiedzą na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych) i behawioralnym (nieużywanie substancji psychoaktywnych).

Moduł dla rodziców

Celem głównym jest wzmacnianie takich postaw rodziców wobec kwestii (potencjalnego) używania przez ich dzieci alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, które wspierać będą abstynencję, w szczególności dotyczy to: określania i implementacji norm związanych z nieaprobowaniem używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez nastolatków (abstynencja jako norma). Ponadto program ma przyczynić się do poprawy klimatu społecznego szkoły.

Moduł dla nauczycieli

Cele główne to: 1) poprawa klimatu społecznego szkoły w trzech głównych wymiarach – aksjonormatywnym, interpersonalnym i emocjonalnym, dotycząca relacji nauczyciele–uczniowie oraz pomiędzy uczniami; 2) wzrost wiedzy o prawidłowościach okresu dorastania – perspektywa psychologiczna; 3) wzrost wiedzy i umiejętności pomagania osobom używającym substancji psychoaktywnych.

Opis programu

Moduł dla gimnazjalistów – 12 sesji (każda po 2 godziny dydaktyczne; 2 osoby prowadzące)

„Laboratorium Wiedzy Pozytywnej” koncentruje się na budowaniu i wzmacnianiu umiejętności życiowych. Braki w tym zakresie sprzyjają używaniu substancji psychoaktywnych i podejmowaniu innych zachowań ryzykownych. Program obejmuje naukę: budowania pozytywnej samooceny, definiowania celów, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów (intra- i interpersonalnych), w tym sposobów radzenia sobie ze stresem, krytycznego myślenia i podejmowania decyzji, asertywności.

Kolejnym obszarem oddziaływania programu jest sfera aksjonormatywna. Istotnym elementem procesu oddziaływań jest identyfikacja hierarchii wartości ważnych z perspektywy odbiorców w kontekście promocji zdrowia. Zadaniem realizatorów jest wspieranie młodzieży w dokonywaniu introspektywnej analizy aksjonormatywniej – samopoznanie. Program nakierowany jest na modyfikację wiedzy, przekonań i motywów w odniesieniu do wartości i celów, którymi kieruje się młodzież, czego zakładanym efektem będzie ograniczenie lub zaniechanie podejmowania zachowań ryzykownych (np. sięganie po napoje alkoholowe) i podtrzymanie zachowań ocenianych jako pozytywne (np. abstynencja).

Moduł dla rodziców – 2 sesje (każda po 2 godziny dydaktyczne)

Program ma wspierać rodziców w przyjmowaniu postaw wychowawczych sprzyjających ich zdrowiu i zdrowiu ich dzieci. Udział rodziców w programie ma uświadamiać im znaczenie przyjmowanych przez nich norm, dotyczących spożywania alkoholu przez dzieci, a także rolę implementowania tych norm w życiu codziennym. Ponadto, program ma edukować rodziców w zakresie podstawowych zasad kształtowania relacji interpersonalnych z dziećmi, zwiększających skuteczność perswazyjną (dotyczącą nie tylko wspomnianych norm).

Moduł dla nauczycieli – 2 sesje (każda po 2 godziny dydaktyczne)

Część adresowana do nauczycieli koncentruje się na tworzeniu pozytywnego klimatu społecznego placówki poprzez pomoc pedagogom w budowaniu z uczniami wspierających relacji, opartych na podmiotowym stosunku do podopiecznych. Zajęcia, zgodnie z przyjętą strategią edukacji normatywnej, służyć mają także propagowaniu (wzmacnianiu) postaw sprzyjających zdrowiu – abstynencji uczniów jako normy.

Dotychczas odbyły się 3 edycje programu

I edycja (pilotaż) – 2013 r.

Pomiędzy styczniem a czerwcem 2013 r., na terenie Warszawy i okolicznych miejscowości, wdrożono pilotażową wersję programu profilaktycznego w 20 klasach, 10 grupach nauczycieli i 10 grupach rodziców. W zajęciach uczestniczyło: 280 uczniów, 75 nauczycieli, 48 rodziców.

II edycja – 2013/14

Trenerzy wdrożyli zajęcia w 18 klasach oraz w grupach rodziców i nauczycieli z każdej uczestniczącej w projekcie szkoły. W zajęciach uczestniczyło: 359 gimnazjalistów, 124 nauczycieli i 68 rodziców.

Szkoły zlokalizowane były w 3 województwach: mazowieckim, wielkopolskim i pomorskim.

III edycja 2015/16

Obecnie trwa kolejna edycja. Program realizowany jest w 11 klasach, 11 grupach nauczycieli i 11 grupach rodziców.

Oceny uczestników II edycja – 2013/14

Ewaluacja jest stałym elementem wdrażania zajęć. Celem badań jest ocena sposobu realizacji zajęć dokonywana z perspektywy uczestników. Ewaluacja obejmuje takie aspekty wdrażania programu jak: kompetencje i przygotowanie trenerów prowadzących sesje, stopień realizacji oczekiwań, organizacja zajęć, ewentualne propozycje modyfikacji programu.

Ewaluacja prowadzona jest za pośrednictwem audytoryjnych pomiarów ankietowych *ex post* we wszystkich grupach odbiorców. Poniżej prezentujemy wyniki uzyskane w 2014 r., badania przeprowadziła instytucja zewnętrzna – Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, próba: nauczyciele – 128 osób, rodzice – 68, uczniowie – 111.

Skala od 1 – „bardzo źle” do 5 – „bardzo dobrze”

Nauczyciele

Średnie ocen: komunikatywność osób prowadzących zajęcia – 4,8; ich profesjonalne przygotowanie – 4,7; przydatność zajęć ze względu na poszerzenie lub utrwalenie wiedzy – 4,3; przydatność zajęć ze względu na poszerzenie lub utrwalenie umiejętności – 4,2; ogólna atrakcyjność zajęć – 4,3.

Rodzice

Średnie ocen: komunikatywność osób prowadzących zajęcia – 4,5; ich profesjonalne przygotowanie – 4,5; przydatność zajęć ze względu na poszerzenie lub utrwalenie wiedzy – 4,3; przydatność zajęć ze względu na poszerzenie lub utrwalenie umiejętności – 4,3; ogólna atrakcyjność zajęć – 4,3.

Skala: 0 – „w ogóle”, 1 – „w bardzo małym stopniu”, 2 – „w małym stopniu”, 3 – „w średnim stopniu”, 4 – „w dużym stopniu”, 5 – „w bardzo dużym stopniu”, 6 – „całkowicie”.

74% nauczycieli, 70% rodziców i 66% uczniów zadeklarowało, że ich oczekiwania związane z udziałem w zajęciach zostały spełnione w dużym stopniu lub „w bardzo dużym stopniu” lub „całkowicie”.

Skala od 1 do 6, uczniowie: 83% badanych zadeklarowało ocenę wartości „Laboratorium” na poziomie 4, 5 lub 6.